

Arazi Kanununun 101 nci maddesinin tefsirine mahal olmadığına dair

(Resmî Gazete ile ilâmı : 24.VII.1956 - Sayı : 9363)

No.
2024

7 Ramazan 1274 tarihli Arazi Kanununun 101 nci maddesinin tefsirine mahal olmadığına dair Adliye Encümenince hazırlanan aşağıdaki mazbata Umumi Heyetin 13.VII.1956 tarihli İnikadında kabul edilmiştir (Cilt : 12 - Sayfa 473 ve Cilt : 13 - Sayfa : 253,294).

13 Temmuz 1956

Yüksek Reisliğe

Tokad Mebusu İlulûsi Bozbeyoğlu'nun, 7 Ramazan 1274 tarihli Arazi Kanununun (101) nci maddesinin tefsirini talebeden tahriri Adliye ve Maliye vekâletleriyle Tapu ve Kadastho Umum Müdürlüğü'nün mümessileri huzuru ile tetkik ve müzakere edildi:

Tefsir tahririnin hulâsası:

Köy ve kasaba hudutları içinde mevcut yaylak ve kışlakların intifa tarzına mütaallik olarak Defterhaneî Âmire'de kayıt bulunmadığı ahvalde intifa hakkının aidiyeti ciheti dolayısıyla tahaddüs eden niza ve ihtilâfların halli için riayet edilmesi lâzungelen hususların beyan ve izahı suretiyle Arazi Kanununun (101) nci maddesinin tefsirini mutazammın bulunmaktadır.

Mevzuat hükümleri ve tahlil:

Arazi Kanununun (101) nci maddesinde Defterhaneî Âmire'de mukayyet olup bir karye ahalisine müstakillen veyahut üç beş karye ahalisine müştereken minelkadim mahsus olan yaylak ve kışlağın otundan ve suyundan yalnız kendilerine mahsus olan karye ahali intifa eyleyip ecanibden bulunan diğer karye ahali intifa edemez ve böyle ahaliye mahsus olan yaylak ve kışlaklar alınıp satılmaz ve tapu ile bir kimseye müstakillen tasarruf ettirilemez, diye hükümler tedvin olunmuştur.

Filhakika, metnin tetkikinden her hangi bir yaylak ve kışlak yerinin Defterhaneî Âmire'de mukayyet bulunduğu dair bir vesikanın ibraz edilememesi halinde hâdis olan bir ihtilâfın hini dâvada esbabı sübutiye bakımından istima kabiliyeti bulunmadığı keyfiyeti tetkik ve mütalâa olunabilir. Fakat tefsir talebi zımında mesrut hususların vâkı niza ve ihtilâflarda mücerret Arazi Kanununun yukarda bahsi geçen maddesi hükmüne mutlak surette tâbi tutulması ile intifa olunmuyarak mevzuun sair müdevven hükümlere sirayet ve irtibatı derecesinin de tetkik nazara alınmasını zaruri kılar. Bu bakımdan 4753 sayılı Çiftçiyi Topraklandırma Kanununun bâzı hükümleri üzerinde tevakkuf olunması icabeder.

Anifen işaret olunan kanunun muvakkat (3) neü maddesi hükümlerini aynen burada tekrarinin mevzuu etrafı ile izah edeceği düşüncesiyle metin aşağıda yazılmıştır.

Geçici madde 3. — Bu kanunun uygulanma sırası gelmemiş olan yerlerde, köy, kasaba ve şehir halkı teessüs etmiş teamüllere göre mera veya yaylaklardan münferiden veya müştereken eskisi gibi istifadeye devam ederler.

Köy, kasaba, şehir ve il sınırlarında yapılan veya yapılacak olan değişiklikler mera ve yaylaktan

teamüle dayanan istifade hakkına tesir etmez ve sınır değişikliği sebebiyle mera ve yaylaklardan teamüllere göre istifade hakkı olanlardan her hangi bir ücret veya karşılık istenemez.

İhtilâf vukuunda mahkemeler görevlidir.

Maddenin sevk ve vaz'ında başlıca üç esaslı unsur hâkim bulunmaktadır :

1. Kanunun meriyeti tarihinde kadim intifa hakkını tasdik,
2. Kanunun tatbikatı neticesinde idari teşkilât hudutlarında tebeddül vukua gelmiş olsa da hi kadimen müesses hakkı kemafissabık müntefii lehine terk,
3. İhtilâfların hal merciinin adlî kazaya tâbi bulunması.

Görülüyor ki, kanun vâzın bütün ihtimalleri derpiş etmek suretiyle zuhuru muhtemel ihtilâf ve nizaların hal ve faslı için tevakkuf ve tevaggul etmek suretiyle çare ve tedbir ittihazından fariğ olmamıştır.

Bu sadette, bilhassa maddenin metninde yer alan (teamüle göre... istifadeye devam) ve (teamüle dayanan istifade hakkına tesir etmez) ibarelerinin ihmali deęil, imali gerekmektedir.

Ancak, metinlerde tarafların ikame edecekleri beyinelerin mahiyeti hakkında bir sarahat ve kayıt mevcut değildir. Fakat yukarda izah olunduğu veçhile kanun kiraren (teamül) mevzuuna temas etmiş ve bu esası bünyesine almıştır. Bu takdirde teamülün ne olduğunun, eskisi gibi istifadenin ne şekilde olabileceğinin ispatına mütaallik hususun teemmülü muktezidir ki, bunun da serbest beyyine esasına dayandığı ve maddenin son fıkrasına mahsusan konulan hükme nazaran da ihtilâf vukuunda kaza merciinin adliye mahkemeleri olduğunu tekiden ifade ve beyan etmek lâzımdır.

Bununla beraber mevzuda şu cihetin de belirtilmesi yerinde olur.

Gerek Arazi Kanununun 101 nci maddesi ve gerekse Çiftçiye Topraklandırma Kanununun geçici üçüncü maddesi munhasıran intifa mevzuuna mümas hükümleri vaz ile iktifa etmiş ve gayrimenkülün aynına sâri olabilecek her hangi bir tedvin mevzuunu izahdan müçtenip kalmıştır.

Netice :

Yukarda izah olunan sebeplere binaen mera, yaylak ve kışlak diye vasıflandırılan yerlerdeki intifa hakkının aidiyeti cihetine mütaallik olmak üzere mektup beyyine ibrazı mümkün bulunmayan hallerde vukuf ehli ve şahit ikame ve istimaina ve sair delillere istinadolunmasına cevaz bulunduğu neticesine varıldığından mesbuk tefsir talebine mahal olmadığına ittifakla encümenimizde karar verildi.

Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışmalarına 15 Ağustos 1956 tarihine kadar ara verilmesi hakkında

(Resmî Gazete ile ilâm : 25.VII.1956 - Sayı : 9364)

No.
2025

Mebusların seçmenleriyle temas imkânını sağlamak maksadiyle 15 Ağustos 1956 Çarşamba gününe kadar Meclis çalışmalarına ara verilmesine karar verilmiştir
(Cilt : 13 - Sayfa : 341).

16 Temmuz 1956